

En reaksjon på "Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringsystemet".

Takk for brevet deres, datert 30.07.10, med referanse: 201002649-/SNB.

Jeg har med stor interesse lest Utredninga fra Østbergvalget. Dette var ikke meninga, men i denne utredninga står det mye interessant og nyttig kunnskap for den som jobber i feltet.

Flere instanser kunne ved å lese denne innstillinga få oppdatert sin kompetanse. Mangel på kompetanse i flere ledd går att som et tilbakevendende punkt i innstillinga. Dette sammen med mangel på ressurser og et finansieringssystem som er temmelig innfløkt, (bl.a. kap. 6.3.1.) gjør at minoritetsspråklige i det daglige må konkurrere om midler med elever som trenger med alle andre tiltak som kommunen synes er nødvendig å gjennomføre. Mangel på kompetanse gjør at betydningen av norsk undervisninga til minoritetsspråklige blir undervurdert. Først når det har oppstått kritiske situasjoner, hvor mangel på norsk og integrering er noen av komponentene er en villig til å gjøre en innsats og prioritere dette feltet framfor noe annet. Flyktninger har et fortrinn i forhold til andre minoritetsspråklige barn (arbeidsinnvandring, familiegjenforening, andre og tredje generasjon innvandre). Bruk av GSI rapporteringsskjema i tildeling av ekstra midler til grunnleggende/særskilt norsk og morsmål/tospråklig fagundervisning i grunnskolene kunne kanskje ha ført til et mer rettferdig system?

I kap.8.9.1. nevner utvalget at det er ønskelig med en viss støtte i grunnskolen til særskilt norsk etter at nivå 3 i kartlegginga av grunnleggende norsk er oppnådd. Dette er gledelig lesing, fordi skolespråket blir gradvis med avansert, noe som kan gjøre det vanskelig for de minoritetsspråklige. Men også da må det være en vilje til å bruke ressurser på disse elever. Faremomentene i opplæringa etter at eleven tilsynelatende forstår alt blir lett oversett.

Kap.7.10.2.1. handler om betydningen av tospråklig personale for samarbeid med foreldrene i barnehagen. Det samme gjelder for grunnskolen. På flere steder i utredninga blir begreper som tospråklig personale, tospråklige assistenter, morsmålslærere og flerspråklige lærere/pedagoger brukt. I 8.4. blir det med rette nevnt at det er utfordrende å rekruttere tospråklig personale. Særlig ut i distriktene kan dette være vanskelig. Samtidig er det en anerkjennelse at disse har en nøkkelrolle i forholdet til foreldrene, i tilrettelegging, særlig i begynnerfase og i tospråklig fagundervisning. Kap. 20 handler delvis om videre utdanning for disse. Her ligger det muligheter, som ikke alltid er kjent for bl.a. skoleeiere. I rapporten blir det brukt flere begreper for tospråklig personale/morsmålslærere. Tospråklig kunne kanskje erstattes med flerspråklig. Undertegnende er kjent med at en innfor fagområdet skiller to- og flerspråklig og bruker kriterier for hva som er hva. I praksis viser det seg at grenseoppgangen ikke alltid er like klar og tydelig. Flerspråklig personale, om det er assistenter, ufaglærte morsmålslærere, faglærte morsmålslærere eller flerspråklige lærere vil da være et forståelig og håndterbar begrep. En mer entydig begrepsbruk vil gjøre det

lettere for andre instanser utenom skoleverket, så som UDI , andre etater og ikke minst for skoleeieren.

Kap.9.2.4.3. blir det nevnt flere årsaker til frafall i videregående skole, hvor manglende kunnskap fra ungdomskolen er en av mulige årsaker. I 8.8.2 under faget engelsk går en inn på engelsk som et andre språk i norsk kontekst, mens de problemer som fortøner seg i norsk for de minoritetsspråklige antagelig også melder seg i engelsk. Engelsk viser seg å være vanskelig de første år en er i Norge, mens en ikke har nok kunnskaper i norsk. Å forholde seg til et nytt språk og samtidig lære engelsk på et høyere nivå enn en er vant med fra hjemlandet er et problem. Dette fører til en holdning at man først skal lære seg norsk og så engelsk. Resultatet her kan være manglende kunnskaper og problemer i engelsk på ungdomsskolen og videregående skolen. En 1 på videregående i engelsk kvalifiserer til stryk uavhengig av karakterer i andre fag. Hvis eleven kan nyttiggjøre sine kunnskaper i både morsmålet sitt og i norsk til å lære seg engelsk vil en kunne ta noen "innersvinger", men store mangler på engelsk innlæring vil gi for store problemer. Jeg har etter hvert lagt inn noe ekstra hjelp i engelsk i mine særskilt norsk timene, der det var rom for det, vel vitende om at lovverket i utgangspunktet ikke åpner for det. Jeg mener at det er nødvendig å se nærmere på dette faget i forhold til de minoritetsspråklige både i grunnskolen og videregående opplæringa.

I 2009 kom det forandringer i lovverket angående karaktersetting. §3-21 i forskrift til opplæring skaper forvirring for oss lærere i skoleverket. Hvordan skal en forholde seg til den bestemmelsen når en har elever i innføringsklassen/grupper eller/og har elever i grunnleggende norsk?

I Kapittel 18, "Læremidler i skolen", kommer utvalget med spennende forslag så som interaktiv kurs for min.spr. på vid.skole, bibliotekmuligheter (18.2) og bruk av internett. Jeg har en kritisk merknad til innholdet i en del læreverker, som er på marked. Etter innføring av læreplan i grunnleggende norsk er det kommet nye utgaver med noen små forandringer for ungdom/voksne. Læreverker retta mot ungdom er en sjelden vare. Det finnes et verk for ungdomsskolen, hvor en del av pensumet i samfunnsfag, geografi og historie er forenkla. Dette fungerer bra. Læreverker laget for voksenopplæring egner seg lite for norskopplæring til ungdom og jeg stiller et lite spørsmål ved hvor godt de egner seg for voksne. Det er for lite vekt på innlæring og utvidelse av ordforrådet og lesing av små tekster med et narrativt innhold. For mye vekt i begynnerfase på grammatikken. Den er viktig, men for å kunne forstå grammatikken bør det ligge en del språk i bunn. Språk brukt i aktuelle temaer bør være hovedinnholdet og da mer aktuelt enn kun å hilse og å spørre hva heter du og hvor kommer du fra.

Til slutt et spørsmål. I 8.9.4. under utvalgets forslag til tiltak blir det nevnt: *Det må i tillegg utarbeides ny læreplan i morsmål for språklige minoriteter som tar morsmålet sitt som fag. Denne planen skal bygges opp etter ordinær plan i norsk. Skal denne planen bygges opp etter modellen for læreplanen i norsk eller for læreplanen i et annet fremmed språk, lik engelsk for eksempel.*

Hjertelig takk til Østbergutvalget. Verket viser at det er mye som rører seg i feltet opplæring for minoritetsspråklig. Det er positivt å se denne utviklinga, til tross for at det er mye som

står att når det gjelder implementering og spredning av kunnskap. Fare med alle tiltak er at det blir for uoversiktlig for oss brukerne. Derfor er det fint at NAFO for en koordinerende funksjon i framtida.

Med hilsen,

Cornelia C. Molenaar, (lektor med master i grunnskolepedagogikk).